

# ПОКРЕТ



Све више села нестаје са мапе Србије и све је мање становника у њима. Решење тог проблема – док је још увек могуће – донело би корист читавом друштву. Сеоском становништву треба омогућити да себи обезбеди пристојан живот који је оно, услед неповољних животних услова, често принуђено да тражи у граду. У тренутку када је само 1,75 милиона становника Србије запослено треба поштовати чињеницу да сељаци сами себи обезбеђују запослење; не чекају да то држава уради за њих. Додељивањем субвенција, помагањем пољопривредне делатности и већим улагањем у сеоску инфраструктуру подстиче се опстанак сеоског становништва у селима и на социјално прихватљив начин спречава увећавање градске сиротиње, а тиме и настанак хаотичних социјалних нереда какве све чешће виђамо у западноевропским државама.

Сељачка удружења и држава треба да спрече експлоатацију земље и природних богатстава од стране мултинационалних пољопривредних корпорација које се баве пољопривредом ради личног профита, запошљавају мали број људи, а малим произвођачима чине нелојалну конкуренцију на домаћем и страном тржишту. Пољопривреда је стратешка грана посебно важна у ситуацији када се широки слојеви друштва налазе у потпуном социјалном безнађу. Током деведесетих пољопривреда се показала као најважније егзистенцијално упориште становништва у условима економских санкција, хиперинфлације и регионалне нестабилности. Независност у производњи и пласману хране веома је важан елемент стабилности у земљама у којима су практично сви остали аспекти живота доведени у питање. Србија, на жалост, спада у такве земље. Међутим, док је повољан пласман прехрамбених производа озбиљно угрожен монополском

позицијом малопродајних ланаца, монополизација пољопривредне производње се још увек може спречити.

Пољопривреда омогућава настанак и развој индустрије која би се заснивала на преради сеоске примарне производње. Прерађивачка индустрија повећава цену производа на светском тржишту и обезбеђује додатна радна места. Субвенције које се додељују страним компанијама које у Србију долазе у потрази за јефтином радном снагом треба уложити у сеоске, задружне прерађивачке капацитете. Субвенцијама би се спречило смањење површине обрађене земље а повећањем те површине драстично би се повећала зарада од извоза. Дакле, из државног буџета би за пољопривреду морала да се издваја много већа сума од досадашњих 2.5% а субвенције би морале да се прошире и на воћарство и сточарство.

Управо из тих разлога, Покрет за слободу се залаже за системску реформу пољопривредног сектора, како би се унапредиле могућности производње и побољшао социјални положај сеоских произвођача. Учешће сељака и радника у доношењу одлука о судбини наше земље циљ је ради којег око нашег покрета окупљамо бројне радничке, сељачке и друге групе. До сада је било неопходно да власт натерамо да нас слуша организовањем протеста и штрајкова, заузимањем фабрика и путева, након што би сви претходни апели институцијама били одбачени. Истовремено, покушали смо да створимо простор за бољу политичку артикулацију проблема са којима се суочавамо. Недавним повезивањем са европским и светским сеоским организацијама на конференцији о суверености хране одржаној у Аустрији, на којој је присуствовало више од 400 делегата из 34 европске земље, добили смо прилику да домаће проблеме упоредимо са проблемима из других земаља, разменимо искуства и удружимо снаге. Покрет за слободу ће почетком следеће године угостити предводнике сеоских покрета из земаља које су, у погледу пољопривреде, биле у сличној ситуацији у којој се ми сада налазимо. Наставићемо разговор и повезивање започето у јуну 2010. на конференцији "Пољопривредна реформа у Србији", са које је објављена књига "Земља и слобода". Покушаћемо да даље развијамо стратегију за излазак из ситуације у којој су пољопривредници сваке године принуђени да блокирају путеве како би побољшали свој економски положај.

Током конференције усвојена је заједничка декларација, а објавили смо и разговор са Ибрахимом Кулибалием, једним од битних актера у овом међународном сеоском покрету. Оба текста објављена су у наставку овог билтена.

## Декларација европских сељачких покрета усвојена у аустријском граду Кремс

Припадници различитих европских сељачких покрета и организација сусрели су се 16-21. августа у Кремсу, у Аустрији, како би усвојили заједничку политику борбе за праведнији прехранбени систем. На позив организатора, Покрет за слободу је саставио делегацију која је представљала Србију на овом скупу на којем је присуствовало више од 400 људи из 34 европске земље. На скупу, о којем ћемо ускоро објавити још текстова, усвојена је следећа заједничка декларација:

### Сувереност хране у Европи ОДМАХ!

#### **Кремс, Аустрија, 21. августа**

Становници Европе управо доживљавају структурално прилагођавање које је до сада било наметано становницима других региона, посебно на глобалном Југу; све искључиво у циљу очувања капитализма и оних који од њега имају корист (приватне банке, инвестиционе групе и транснационалне корпорације). По свему судећи, ове анти-социјалне мере постаће у блиској будућности озбиљније и опсежније. Прве опште мобилизације за одбацивање економских и владајућих система који су нас довели до овде, почеле су, и ми пружамо – креативно и енергично – одговор европских социјалних покрета ради супротстављања моделу глобалне пољопривреде који представља јасан одраз капиталистичког система који га је створио.

Прехрамбени системи сведени су на модел индустријализоване пољопривреде коју контролише неколицина транснационалних корпорација с малом групом крупних препродаваца. Тај је модел осмишљен ради стварања профита и стога не успева да испуни своје обавезе. Уместо да се посвети производњи хране која је здрава, приступачна и корисна, он се све више усмерава на производњу сировина као што су агрогориво, сточна храна или роба произведена на плантажама. С једне стране, тај је модел нанео огроман губитак пољопривредним газдинствима и људима који од њих живе, док, с друге стране, промовише начин исхране који је штетан и који садржи недовољно воћа, поврћа и житарица.

Овај индустријски модел производње зависан је од ограничених фосилних горива и употребе хемикалија; не препознаје ограниченост природних

богатстава као што су земља или вода; одговоран је за драстичне губитке у биоразноврсности и плодности земљишта; доприноси климатским променама; присиљава хиљаде људи да се баве пословима на којима им се основна права не уважавају и води погоршању радних услова за пољопривреднике и раднике, посебно мигранте. Одаљава нас још више од тога да се према природи односимо с поштовањем и према начелу одрживости. Експлоатисање и третирање земље на такав начин темељни је узрок сеоског сиромаштва и глади за преко милијарду људи на планети (као што је сада случај на Рогу Африке). Осим тога, изазива присилну миграцију стварајући вишкове индустријски произведене хране, која завршава на отпаду или у продаји по сниженим ценама, уништавајући тако локалну производњу.

Оваква ситуација резултат је прехранбене, финансијске, трговинске и енергетске политике, коју наше владе, Европска Унија (посебно кроз њену Заједничку пољопривредну политику), мултилатералне и финансијске институције, као и транснационалне корпорације, намећу. Примери укључују политику дерегулације и либерализације тржишта пољопривредних производа и шпекулације на тржишту хране.

Промена смера овог дисфункционалног прехранбеног система биће могуће само потпуним преусмеравањем прехранбених и пољопривредних политика и пракси. Од велике је важности да се прехранбени систем преобликује према принципима суверености хране, посебно у Европи, и да се то уради одмах.

Због тога се више од 400 људи из више од 34 европске земље, од Атлантика до Урала и Кавказа, и од Арктика до Медитерана, уз интернационалне представнике из различитих социјалних покрета и организација, сусрело 16-21. августа у аустријском граду Кремсу како би направили корак напред у развоју европског покрета за сувереност хране. Настављамо градити на темељу Декларације Nyeleni 2007: Форума за сувереност хране, који је реafirмисао међународни оквир за сувереност хране – право народа да демократски утврде сопствене прехранбене и пољопривредне системе без nanoшења штете другим људима или окружењу.

Бројна искуства и праксе која већ постоје овде и сада, на локалном, регионалном и европском нивоу, заснована су на суверености хране и демонстрирају како она може да буде реализована.

Ми смо људи који деле вредности засноване на људским правима. Захтевамо слободу кретања људи, а не слободну циркулацију капитала и робе који доприносе деструкцији животне средине и тиме многе људе присиљавају на миграцију. Наш циљ је сарадња и солидарност насупрот надметању.

Ми се посвећујемо поновном успостављању демократије: сви људи би требало да буду укључени у сва питања од јавног интереса и у стварање јавне политике, заједно одлучујући о начину на који ћемо да организујемо наш прехранбени систем. То захтева стварање демократског система и процеса, без насиља и корпоративних утицаја, а заснованог на једнаким правима и родној равноправности, што ће водити и ка укидању патријархата.

Многи међу нама су млади људи који представљају будућност нашег друштва и наших борби. Побринућемо се да наша енергија и креативност оснаже наш покрет. Да би то урадили морамо да будемо укључени у производњу хране и интегрисани у све структуре и доношење одлука.

Уверени смо да је сувереност хране не само корак напред према промени нашег прехранбеног и пољопривредног система, већ и први корак према далекосежнијим променама у нашем друштву. Због тога се посвећујемо борби за:

### ***Промену начина производње и конзумације хране***

Тежимо флексибилном прехранбеном производном систему који омогућава здраву и сигурну храну за све становнике Европе, док истовремено чувамо биодиверзитет, природне ресурсе и животиње. То захтева еколошке моделе производње и рибарства као и мноштво малих произвођача, баштована и рибара који производе локалну храну као основу прехранбеног система. У овим системима боримо се против употребе ГМО и негујемо и обнављамо широку разноврсност не-ГМО семена и сточних врста. Промовишемо одрживе и разноврсне прехранбене културе, посебно конзумацију високо квалитетне локалне и сезонске хране, уз што мању прераду хране. Ово подразумева мању конзумацију меса и животињских производа, који би требало само локално да се производе користећи локалну не-ГМ сточну храну. Ангажујемо се у обнављању и промовисању прераде хране кроз образовање и дељење вештина.

### ***Промену начина дистрибуције хране***

Тежимо децентрализацији прехранбених ланаца, промовишући разноврсна тржишта заснована на солидарности и праведним ценама, као и на кратким ланцима снабдевања и интензивнијим односима између произвођача и потрошача у локалним прехранбеним мрежама како би се супротставили ширењу и моћи супермаркета. Желимо да омогућимо људима да развију своје сопствене системе дистрибуције хране и омогуће пољопривредницима да производе и прерађују храну за своје сопствене заједнице. Ово захтева подржавајућа правила за безбедност хране и локалну прехранбену инфраструктуру.

туру за мале пољопривредне произвођаче. Такође настојимо да храна коју производимо буде доступна свим људима у друштву, укључујући и оне са малим или никаквим приходима.

### ***Вредновање и побољшање радних и друштвених услова у прехранбеним и пољопривредним системима***

Боримо се против експлоатације и деградације радних и социјалних услова, за права свих жена и мушкараца који производе храну, као и за права сезонских и мигрантских радника, радника у прерађивачким, дистрибутивним и малопродајним секторима. Тежимо јавној политици која поштује социјална права, поставља високе стандард и јавно финансирање условљавањиховом имплементацијом. Друштво мора више вредновати прехранбене произвођаче и раднике у нашем друштву. То подразумева и пристојне животне приходе. Тежимо стварању широких савеза међу свим људима који раде у прехранбеном систему.

### ***Повраћај права на заједничка богатства***

Противимо се и боримо против комодификације, финансијализације и патентирања нашег заједничког природног богатства као што су: земља, семе традиционалних и култивираних сорти, сточне и рибље врсте, дрвећа и шуме, вода, атмосфера и знање. Приступ наведеним богатствима не би требало да буде условљен тржиштима и новцем. У употреби заједничких ресурса, мора да осигурамо реализацију људских права и родне равноправности, како би друштво у целини напредовало. Такође захтевамо одговорност и одрживо коришћење заједничког богатства и поштовање права мајке земље. Нашим богатствима би требало да се руководи колективно уз демократску друштвену контролу.

### ***Промену јавне политике која управља нашим прехранбеним и пољопривредним системима***

Наша борба подразумева промену јавне политике и владајућих структура који управљају на-

шим прехранбеним системима – од локалног до националног, европског и глобалног нивоа – и делегитимисање корпоративне моћи. Јавне мере морају бити усклађење, комплементарне и да промовишу и штите прехранбене системе и културе. Оне морају бити засноване на праву на храну, да искорене глад и сиромаштво, осигурају испуњење основних људских потреба, и допринесу климатској правди – у Европи и глобално. Потребан нам је правни оквир који гарантује стабилне и праведне цене за произвођаче хране, промовише пољопривреду која не уништава природну средину, спољашње трошкове урачунава у цену хране и спроводи земљишну реформу. Ове мере би резултирале у повећању броја пољопривредника у Европи. Јавне мере морају бити осмишљене уз помоћ друштвено одговорног истраживања да би се постигли горе наведени циљеви. Оне мора да осигурају забрану шпекулације храном и заштиту постојећих локалних или регионалних прехранбених система и прехранбених култура – дампингом или отимањем земље у Европи, посебно у Источној Европи, или на глобалном Југу. Тежимо изградњи нове политике за прехранбени суверенитет у Европи која би управљала пољопривредом, храном, семеном, енергијом и тржишном политиком, а која би била интернационално заснована. Она посебно мора да укључи: другачију Заједничку пољопривредну и прехранбену политику, укидање Директиве ЕУ о биогоривима и глобално управљање међународном трговином пољопривредних производа унутар ФАО-а а не унутар СТО.

Позивамо народе и социјалне покрете у Европи да се заједно са нама укључе у борбу за преузимање контроле над нашим прехранбеним системима и

### ***да изградимо покрет за сувереност хране у Европи одмах!***

*Превод декларације: Покрет за слободу*

# Колонијализам опстаје у главама владајуће елите

Ибрахима Кулибалиа из западноафричке републике Мали, председника малијске Националне координације сеоских организација (CNOP), срели смо у Аустрији током Нијлени (Nyeleni) конференције на којој је учествовао и Покрет за слободу. Конференцију су 16-21. августа организовале европске чланице La Via Campesina а присуствовало је око 400 делегата из 34 европске земље. La Via Campesina (у преводу: Сељачки пут) је коалиција која на глобалном нивоу окупља организације сељака, произвођача, домородаца и безземљаша, а којој припада и малијска организација којом председава Ибрахим. Управо је у Малију 2007. године била одржана прва Нијлени конференција о суверености прехранбеног система а сама конференција добила је име по митској сељанки из Малија која је симбол сељачке борбе за независност.

Ибрахим је рођен у сеоској породици. Дипломирао је на Пољопривредном факултету. Након студија почео је да се бави пољопривредом на фарми која је сто километра удаљена од Бамака, главног града републике Мали. Гаји житарице – кукуруз, сирак, и фолио, житарицу која успева у западној Африци, а има и пчеле, козе, воће и цвеће. Млађи брат му помаже у послу и одмењује га у тренуцима када је Ибрахим заузет својим ангажманом у сељачком покрету. Организација којом председава окупља већи број сеоских федерација у којима се налази око два милиона и петсто хиљада сељака.

Пољопривредни сектор ствара 55 процената националног богатства али влада републике Мали за пољопривреду из буџета издваја мање од 7 процената, иако се њоме бави 80% популације. Мали број села има довољно развијену инфраструктуру – електричну енергију, воду, телефон. Сељацима недостаје пољопривредна механизација, могућност подизања кредита, загарантовано право власништва над земљом; цена хране не покрива основне трошкове производње, а климатски услови су нестабилни. Немогуће је да се било која земља развија ако се занемари 80% становника, каже Ибрахим. Локална тржишта су дестабилизвана; зато захтевамо поштовање суверенитета хране да бисмо заштитили наше локалне производе и да бисмо могли да их продамо по профитабилној цени.

Под притиском Светске банке тржиште је осамдесетих година либерализовано што је отежало



продају домаћих пољопривредних производа услед увоза јефтинијих намирница. Произвођачи данас главну битку воде око контроле локалних тржишта на којима продају своје производе. Супротстављају се интересним групама, увозницима пољопривредних производа, који своје привилегије бране у спречи са политичким партијама које финансирају. Тржишни шпекуланти врло често купе производе по тржишној цени која је 50% мања од стварне цене а затим их два месеца касније продају три пута скупље. Малијски сељаци стога покушавају да организују складиштење робе до тренутка када продаја по тржишној цени постане профитабилнија. Удруживање у задруге помаже сељацима да заштите своје интересе. Када је 1991. године збачен диктатор генерал Моуса Траоре, који је владао од 1968. године, нестало је задруга и удружења која су била под контролом државе. Настала је прилика за развој независних сељачких организација које су убрзо почеле да заједничким снагама појачавају утицај на државну политику.

## Колонизацијски синдром

Колонизација је још увек присутна у Африци и не знам да ли ће се икада окончати – каже Ибрахим. Док год је на власти афричка елита коју је формирала колонизација, која мисли и понаша се као они који су нас у прошлости колонизовали, и даље ћемо имати проблема. Они су потпуно изгубили додир са селом и обичним људима. Они су издајници. Мала група људи која репресивно управља над већином становништва јесте прави синдром колонизације. У Африци, колонизација више не постоји правно, али још увек функционише, само са измењеним актерима. Морам да откријемо ко је одговоран за овакво стање у нашој земљи, нема сврхе више за то оптуживати САД или Европу. Афричка елита нас издаје

и увози потпуно непримерене концепте који су де-структивни за наше земље.

На пример, Кофи Анан је део старе генерације школоване у колонијалним школама. Он је део генерације која Африци ствара проблеме јер не познаје реалност на терену. Они су дипломате од каријере. Они живе у међународним институцијама. Постоје хиљаде налик њему широм Африке који мисле да морамо да се решимо сељачке класе и на прво место поставимо бизнисмене. За њих је покретање компаније која запошљава стотину људи важније од одржавања већег броја села која се састоје од хиљада људи који раде независно. Компаније наводно плаћају порез и тиме помажу државу, али у ствари врло често од те исте државе добијају велике субвенције. А пољопривредници су важнији економски актери него бизнис компаније. Прогрес не би требало да буде селективни процес који у обзир узима потребе малог броја људи а огроман број људи изоставља.

Светска банка, ММФ и развијене земље још од осамдесетих покушавају да убеду афричку ели-ту да пољопривреда није профитабилна и да треба да буде замењена крупним агробизнис системима. Било је потребно десет година борбе да се изборимо са оваквим ставом. Пољопривреда запошљава 80% становништва а они нам предлажу да је тек тако уништимо.

Можете ли да замислите земљу у којој 80% становништва не захтева од владе да им обезбеди посао, каже Ибрахим. Кад год укључим радио чујем да је највећа преокупација у развијеним земљама да се створе послови за огроман број незапослених. У нашој земљи, 80 процената становништва сами себи обезбеђују посао. А влада слуша људе који је саветују да све то уништи. То је лудост! Да је тај пројекат успео, све афричке земље би данас биле у грађанским ратовима, јер нико не би умро у тишини да је отеран са своје земље, већ би отишао у град да тражи своје право на живот, а у граду не би било довољно средстава за све. Ни влада, ни ММФ, ни Светска Банка не би могли да створе довољно посла за све оне који би били искључени из породичне пољопривреде.

Иако производе без савремене пољопривредне опреме, малијски сељаци успевају да произведу ми-

лион тона житарица вишка. Насупрот њима, у крупним агробизнис системима, који примају огромне субвенције од владе, у, на пример, Нигерији, Мароку или некој северноафричкој земљи, мала група људи се богати уништавајући начин живота милиона људи.

За сада се боримо против увезених идеја које прете нашем опстанку – против увођења агробизнис система, генетски модификованих организама, додатне либерализације пољопривредног сектора. И зато немамо довољно времена ни енергије да напредујемо у позитивном смеру – да стварамо задруге, да колективно продајемо наше производе, или заједнички управљамо механизацијом. Уместо да се бавимо тиме, морамо да се боримо против оваквих идеја које немају основа у нашој реалности. Оне су чиста измишљотина ове елите која је одвојена од стварности на терену и њихових савезника у земљама на Северу.

Рударска компанија не може да дође и експлоатише рудно богатство земље уколико влада не склопи уговор са њом – дакле, морамо да се боримо против оних људи који својим потезима издају интересе својих људи. Мултинационалне корпорације које продају генетски модификовано семе не могу да продају генетски модификоване организме уколико не склопе споразум са владом. Дакле, мете своје борбе морамо прецизно идентификовати. Малијски сељаци се не могу борити против седишта Монсанта у САД, али могу против свог сопственог министра пољопривреде, председника републике, итд. Они су ти који пуштају Монсанта у земљу. Они не смеју да нас продају првој особи која се појави с парама.

Сувереност хране, сувереност прехранбеног система, каже Ибрахим, за мене је када не зависиш ни од кога. Породица је поносна уколико може сама себе да прехрањује. Сувереност хране треба да буде главни потпорни стуб свих земаља широм света. Ми одбијамо помоћ у храни јер то уништава наша локална тржишта и често мења људске прехранбене навике. Одбијамо да прихватимо увезене производе. Поносни смо на наше достојанство и способност да сами себе прехрањујемо нашом сопственом храном.

*Миленко Срећковић*

## Сувереност хране

Читава европска пољопривреда – а посебно пољопривреда у Западној Европи – драстично се променила у последњих 50 година. Повећана употреба механизације, концентрација и специјализација, довели су до велике деградације одрживог породичног имања а тиме и до губитка милиона послова, као и до губитка локалних прехранбених култура. Супермаркети су се раширили и никли свуда, чиме је дат приоритет индустријски произведеној и стандардизованој храни. Безбедност хране је можда остварена у Европи, али по цену нутриционистички осиромашене, масовно произведене хране, и пораста болести као што су дијабетис, гојазност и срчане болести, које су повезане са прерађеном храном лошег квалитета, високим процентом масти и шећера, са малим садржајем витамина. Штавише, европски прехранбени систем је данас завистан од јефтиног фосилног горива и не препознаје ограниченост водених и земљишних ресурса. Повећани енергетски трошкови, драстично опадање биодиверзитета, климатске промене и опадање водених и земљишних ресурса, прете будућности производње хране.

Да би се одговорило на ове изазове, потребан је потпуно другачији приступ прехранбеној и пољопривредној политици и пракси. Хиљаде друштвено и еколошки одрживих иницијатива која се тичу

производње хране, као и потрошње, дистрибуције и прераде, већ су се појавиле широм Европе: органска и агро-еколошка имања, потрошачке задруге, фарме подржане од стране заједнице, задруге свих врста и људи који истражују нови или обновљени прехранбени ланац. Све ове иницијативе покрећу концепт суверенитета хране.

Концепт суверенитета хране први пут је лансиран од стране Via Campesina 1996. године током ФАО Светског самита о храни који се одржао у Риму. Од тада сувереност хране игра све важнију улогу у дебатама о храни, пољопривреди и алтернативама неолибералној политици. Суверенитет хране ставља пољопривредника и потрошача у центар дебате, и подржава право свих људи да производе своје сопствене производе и културално прихватљиву храну, независно од међународних тржишних околности.

Сувереност хране, поред тога, представља политички оквир који даје системски одговор на бројне кризе са којима се сусрећемо: помаже да се суочимо са економском кризом преко оснаживања локалних економија; даје реалан одговор на климатске промене ограничавањем прехранбене економије, промовише агро-еколошке начине производње и подржава различите пољопривредне произвођачке обрасце, којима је потребно мање или нимало фосилног горива. Поврх свега, промовише партиципацију грађана у прехранбеном систему и охрабрује непосредни контакт између произвођача и потрошача хране.



# "Земља и слобода" (2011)

- књига у издању Покрета за слободу

## Посвета ("Земља и слобода", 2011)

Овом књигом желимо да одамо скромно признање сеоском становништву због вековног тегобног живота током којег је његов мукотрпан рад, иако непризнат и потцењиван, уствари стварао темеље за даљи напредак и у временима кризе био једини чврст ослонац.

У књизи је своје текстове објавило више аутора које повезује поштовање према сељачком раду и брига за стањем у којем се налази пољопривреда у Србији. Нажалост, једна књига није довољна да би се набројали сви узроци, од глобалних до националних, који доводе до деградације пољопривреде, али сматрамо да књига пружа основне информације које би могле да помогну настанак независног сеоског покрета који би судбину села узео у своје руке а земљу спасио од контроле коју над њом успостављају интересне групе које у пољопривреди крупних поседа виде прилику за увећање свог богатства потискујући пољопривреду као вековну животну делатност.

Данас је стање у земљи и на њој погубно. И даље се сеоски рад злоупотребљава како би се очувао социјални мир у граду у којем се диктира политика села. Да би се градском становништву, осиромашеном у процесу транзиције и приватизације, обезбедила јефтина храна, сељаци је предају испод цене свог коштања. Ипак постојеће стање не одговара ни сеоским произвођачима ни онима који купују храну због великог броја оних који се уграђују у цену коштања. Поред тога, аграрни буџет чини мали проценат националног буџета. Овакво стање онемогућава сељацима да се и даље баве пољопривредом јер не могу да поврате чак ни оно што су уложили у производњу, поготово у периоду кад је претежни део постојеће механизације давно спреман за старо гвожђе.

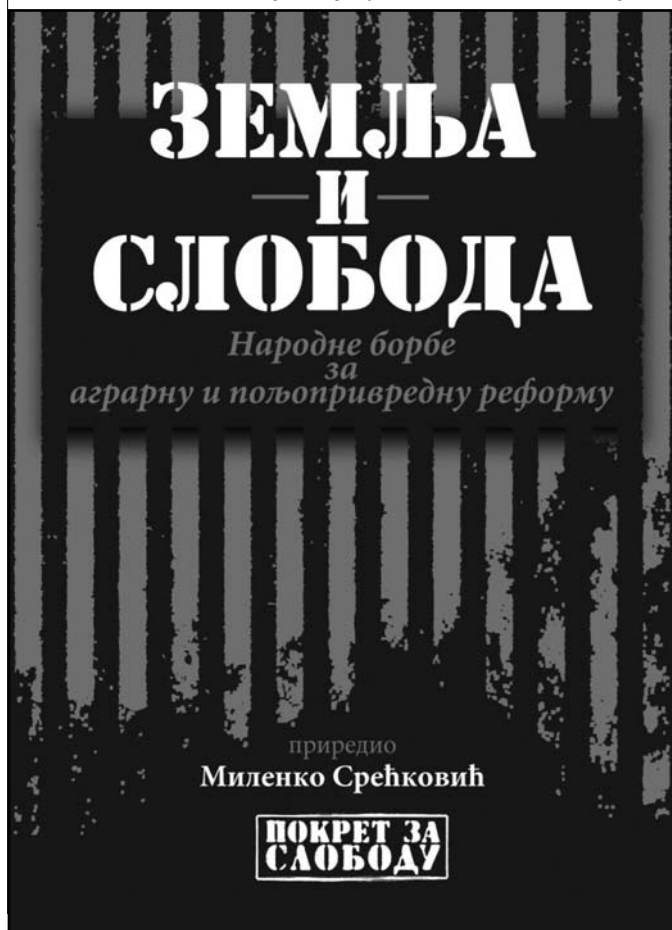
Приватизација и упропашћивање радних места обесмислили су жртве које су сељаци поднели ради индустријализације земље. Каријеристи, који су себе прогласили експертима, решење за посусталу привреду нашли су у распродаји државних и друштвених предузећа власницима који су били кадри једино за финансијске злоупотребе на које држава није реаговала иако су биле видљиве из авиона.

У времену када тржиште доминира над животом и диктира правац кретања осталим областима друштва, производња на селу постаје значајна за очување слободе с обзиром на то да сељак првенствено производи за себе и своју породицу, а тек у случају

да има вишак производа пласира га на тржиште. У временима репресије и неправде, сеоска непослушност се често манифестовала и повлачењем сеоских производа са тржишта. Организовање сеоског покрета, независно од политичких партија и државе, значајно је првенствено ради очувања слободе читаве нације, као и ради борбе за правду.

Као што показују примери у индустрији дувана и производњи генетски модификованог семена, осиромашени сељак постаје лак плен корпорација које зарад профита не презају ни од масовног уништавања људских живота. Корпорације најпре сељацима прошверцују генетски модификовано семе а затим пошаљу своје "експерте" да лобирају за промену закона како би се у Србији омогућила производња генетски модификованих организама. Дуванске корпорације уместо да саме плате дуван који купују од сељака, оне их организују да протестују испред Владе Србије и траже да држава и даље субвенционише производњу дувана.

Домаћим тајкунима је омогућено да за мале паре приватизују пољопривредна предузећа и купе огромне парцеле плодне земље коју ће скупо препродати купцима из иностранства који су у својим земљама већ израбовали оранице интензивном производњом намењеној тржишту и профиту. Запарложена земља није трагедија већ прилика за производњу органске хране која захтева еколошки чисто земљиште које није уништено хемикалијама.



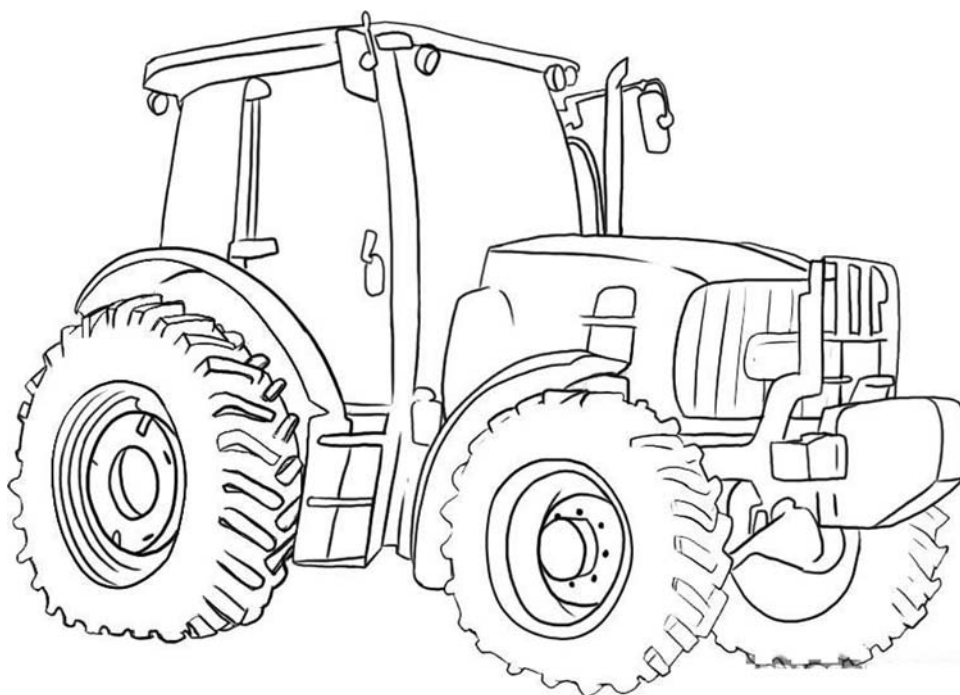
Међутим, политичари земљу не сматрају ресурсом од националне важности који треба сачувати. Таквом политиком пољопривреда је обезвређена до мере да све више људи престаје да се њом бави.

Ова књига је дакле посвећена онима који заборављени проводе своје дане стешњени између хировитог неба и државе сишле с ума. Многи који заслужују захвалност више нису међу нама и дубоко смо свесни колико би се огрешили о њих уколико дозволимо да Србија постане земља чије становништво умире од глади, зависно од хирова бело-светских шпекуланата. Надамо се да ћемо књигом

охрабрити уверење да и последњи сељак може боље да одлучује о свом животу него неодговорни који су на власти.

*Миленко Срећковић*

**КОНТАКТ:**  
**Покрет за слободу**  
**[www.pokret.net](http://www.pokret.net)**  
**[info@pokret.net](mailto:info@pokret.net)**  
**063/83.83.882**



# **ПОКРЕТ ЗА СЛОБОДУ**

**ПОКРЕТ ЗА СЛОБОДУ** је организација која подржава различите иницијативе група и појединаца који се доследно и упорно боре за права потчињених и угрожених друштвених слојева – радника, сељака, избеглица.

Настао је 2004. године, инспирисан борбама запатистичког и алтерглобалистичког покрета против глобалних токова који су водили ка социјалној деградацији.

Покрет за слободу је 2009. године иницирао оснивање Координационог одбора радничких протеста чији је циљ хоризонтално повезивање радничких група ради заједничке борбе за побољшање социјалног положаја и очување радних места.

Организовао је већи низ трибина, конференција и протеста током борбе против деиндустријализације, уништавања радних места и социјалне деградације. Подржавао је борбе за очување радних места у Рачи крагујевачкој, Зрењанину, Београду, итд.

Објављује низ бесплатних публикација чији је циљ интерно информисање припадника угрожених група ради њиховог повезивања и координисања.

Издавао је балканско издање часописа *Z magazin* у периоду од јуна 2007. до марта 2009, који се продавао на киосцима широм Србије.

Продуцирао је већи број документарних филмова и видео снимака који информишу о организовању радничког отпора у Србији.

Залаже се за аграрну и социјалну реформу у складу са принципима партиципативне демократије, за хумано друштво које води рачуна о равноправности свих појединаца, и омогућава им да развијају своје људске потенцијале на путу ка самоослобођењу – дакле, за истински демократско друштво у коме појединац има прилику да утиче на своју судбину и доноси одлуке које непосредно утичу на његов живот и живот заједнице чији је део.

Покрет је 2011. године објавио књигу “Деиндустријализација и раднички отпор” у којој су прикупљени текстови, анализе, саопштења и интервјуи – писани током вишегодишње подршке радничким борбама у већем броју градова. Исте године, објављена је и књига “Земља и слобода” која информише о проблемима пољопривредника и њиховом социјалном положају. Књиге су писане ради подршке народним борбама за социјалну правду.

[www.pokret.net](http://www.pokret.net)  
[info@pokret.net](mailto:info@pokret.net)